

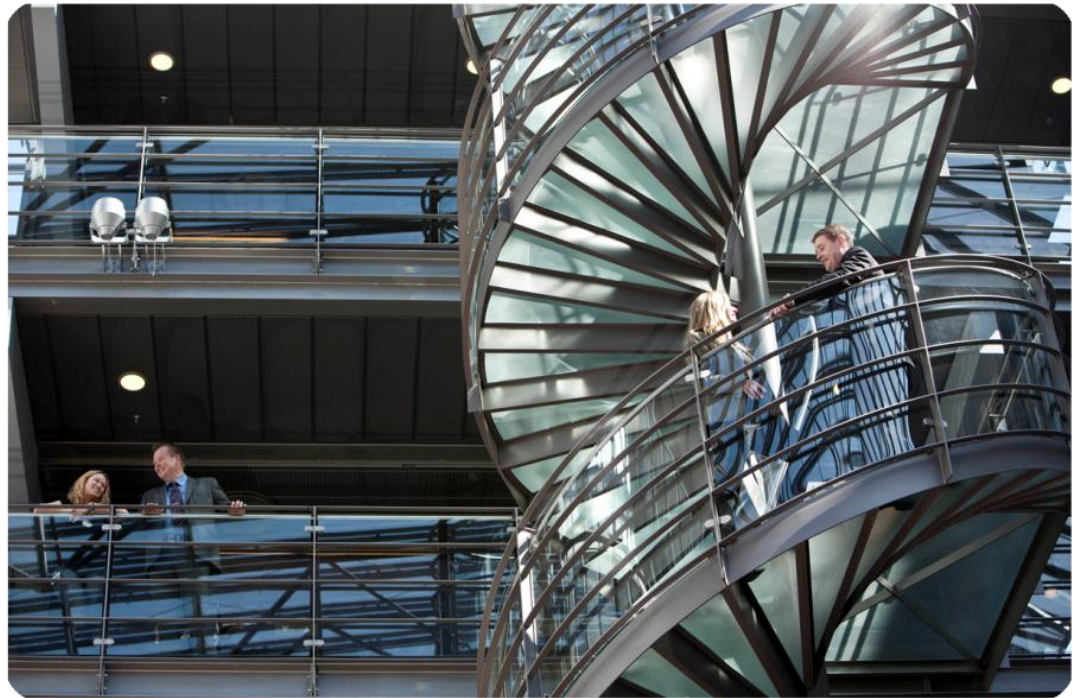

Eläketurva vuonna 2012 - hyvästä työelämästä arvokas vanhuus

Airi Röpelinen

13.12.2011

Työeläkkeen *muodostumiseen* liittyvät tekijät

Työeläkkeen määrään vaikuttavat

Työskentelyaika

- ikävälillä 18 - 68 vuotta (ennen v. 2005 alaikäraja oli 23 v.)

Ansiot

- palkka
- YEL- ja MYEL-työtulo
- sosiaalietuudet

Eläkkeen karttuminen

- työansioista karttuu eläkettä iän mukaisilla karttumaprosenteilla
- eläkkeen rinnalla työskentelystä, sosiaalietuuksista, alle 3-vuotiaan lapsen hoidosta ja opiskelusta 1,5 %/v

Elinaikakerroin

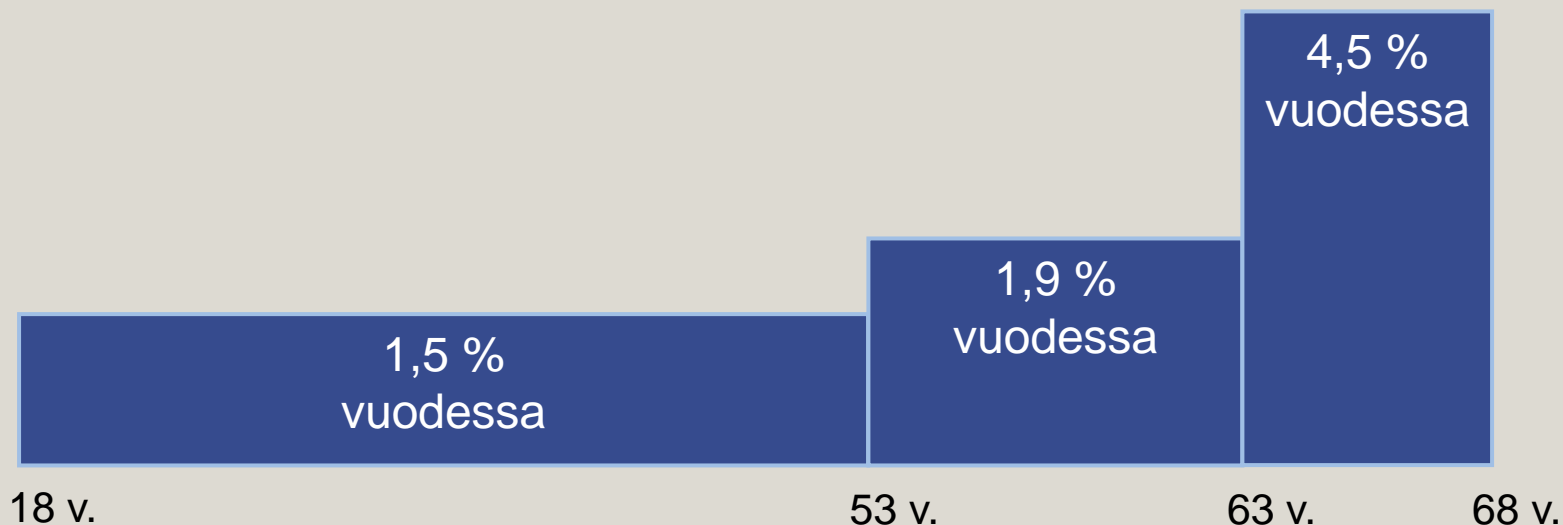
- käytetään yhden kerran eläkkeen alkaessa

Indeksit

- eläkkeet seuraavat vuosittain hinta- ja palkkatason muutosta

Eläkkeen *karttuminen*

Vuodesta 2005 lähtien

Työkyvyttömyyseläkkeessä tulevan karttuma 1,5 % vuodessa

Eläkkeen karttuminen *osa-aikaeläkkeellä*

Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeellä v. 1947-1952 syntyneillä

Kokoaikatyön ansio	0,75 %/v ansion alenemasta	0,75 %/v ansion alenemasta
	1,9 %/v osa-aikatyön ansiosta	4,5 %/v osa-aikatyön ansiosta
	58 v osa-aikaeläke alkaa	63 v 68 v

Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeellä v. 1953 ja myöhemmin syntyneillä

Kokoaikatyön ansio	ansion alenemasta eläkettä ei kerry	
	1,9 %/v osa-aikatyön palkasta	4,5 %/v osa-aikatyön palkasta
	60 v osa-aikaeläke alkaa	63 v 68 v

Palkattomilta jaksoilta karttuu eläkettä

- Vuoden 2005 alusta eläkettä karttuu 1,5 % vuodessa. Palkattomalta jaksolta karttumisen päättyy sen kuukauden lopussa, kun täyttää 63 vuotta, vaikka tuon ajankohdan jälkeen saisi sosiaalietuuksia
- Eläkkeen pohjana olevaksi ansioksi otetaan sosiaalietuuden perusteena oleva ansiotulo

117 %

- Äitiys-, isyys- ja vanhempainraha-kausilta

75 %

- Ansiopäivärahan ajalta
(vuorotteluvapaan ajalta 55 %)

65 %

- Muiden ansiosidonnais-ten etuuksien osalta

Elinaikakerroin käyttöön vuodesta 2010 alkaen

- Eläkekustannusten kasvua pyritään rajoittamaan vuodesta 2010 alkaen elinaikakertoimella
 - kun tilastojen mukainen elinikä edelleen pitenee, elinaikakerroin pienentää alkavia eläkkeitä
- Kerroin lasketaan vuosittain tilastokeskuksen tuottamien tuoreimpien viiden vuoden tilastojen perusteella

Syntymävuosi	1947	1948	1949	1950	1951
Kalenterivuosi	2009	2010	2011	2012	2013
Kerroin	1	0,9917	0,98689	0,98351	?

Eläketurva 2012

län perusteella

- 58-vuotiaana
- 60-vuotiaana
- 62-vuotiaana
- 63-vuotiaana
- osa-aikaeläke (v. 1947-52 syntyneille)
- osa-aikaeläke (v. 1953 jälkeen synt.)
- varhennettu vanhuuseläke
- vanhuuseläke

Työkyvyttömyyden uhka

- ammatillinen kuntoutus

Työkyvyttömyys

- kuntoutustuki
- osatyökyvyttömyyseläke
- työkyvyttömyyseläke

Työttömyys

- vanhuuseläke 62-vuotiaana tietyin edellytyksin v. 1950 ja myöhemmin syntyneille

Perheenhuoltajan kuolema

- perhe-eläke

Työntekijän *vanhuuseläke*

Eroamisikä on 68 vuotta. Työntekijän on itse irtisanouduttava, jos jää vanhuuseläkkeelle ennen kyseistä ikää. Vanhuuseläkkeen saantiehtona on eläkkeen hakeminen ja työsuhteen päättyminen.

- **Vanhuuseläke**
 - 63 - 68-vuotiaana joustavasti oman valinnan mukaan
 - lykätty vanhuuseläke yli 68-vuotiaalle, eläkettä korotetaan 0,4 %/kk
- **Varhennettu vanhuuseläke**
 - 62-vuotiaana
 - eläke pienenee pysyvästi 0,6 % jokaiselta kuukaudelta, jolla ikä alittaa 63 vuotta

Yrittäjän vanhuuseläke

- Yrittäjä voi siirtyä vanhuuseläkkeelle samasta ajankohdasta kuin työntekijä.
- Vanhuuseläkkeen saantiehtona on eläkkeen hakeminen.
- Vanhuuseläkkeelle siirryttäessä yritystoiminta voi jatkua eläkkeen rinnalla ja YEL-vakuuttaminen tulee vapaaehtoiseksi.

Työntekijän *osa-aikaeläke*

- Henkilö, joka siirtyy kokoaikatyöstä osa-aikatyöhön
 - v. 1947 - 1952 syntyneillä 58-67 vuotta
 - v. 1953 ja myöhemmin syntyneillä 60-67 vuotta
- On ollut viimeisen 18 kk:n aikana (eräät sairauten perustuvat etuudet jatkavat tarkastelujaksoa 24 kuukauteen) vähintään 12 kk kokoaikatyössä, jossa työaika on työalalla sovitun kokoaikatyön mukaista.
- Työntekijällä on viimeisen 15 vuoden aikana työeläkkeeseen oikeuttavia ansiotuloja vähintään 5 vuoden työssäoloaikaa vastaava määrä.
- Ei saa lakisääteistä omaa työeläkettä tai sitä vastaavaa etuutta.

Osa-aikatyö

Sopimus, jossa

- palkka alenee 35 - 70 prosenttiin aikaisemmasta tasosta ja työaika vähenee vastaavasti
- työnantaja ja työntekijä ovat sopineet työn toteutustavasta
- työaikaan ei saa tulla yli 6 viikon katkosta vuosilomaa tai sairausaikoja lukuun ottamatta

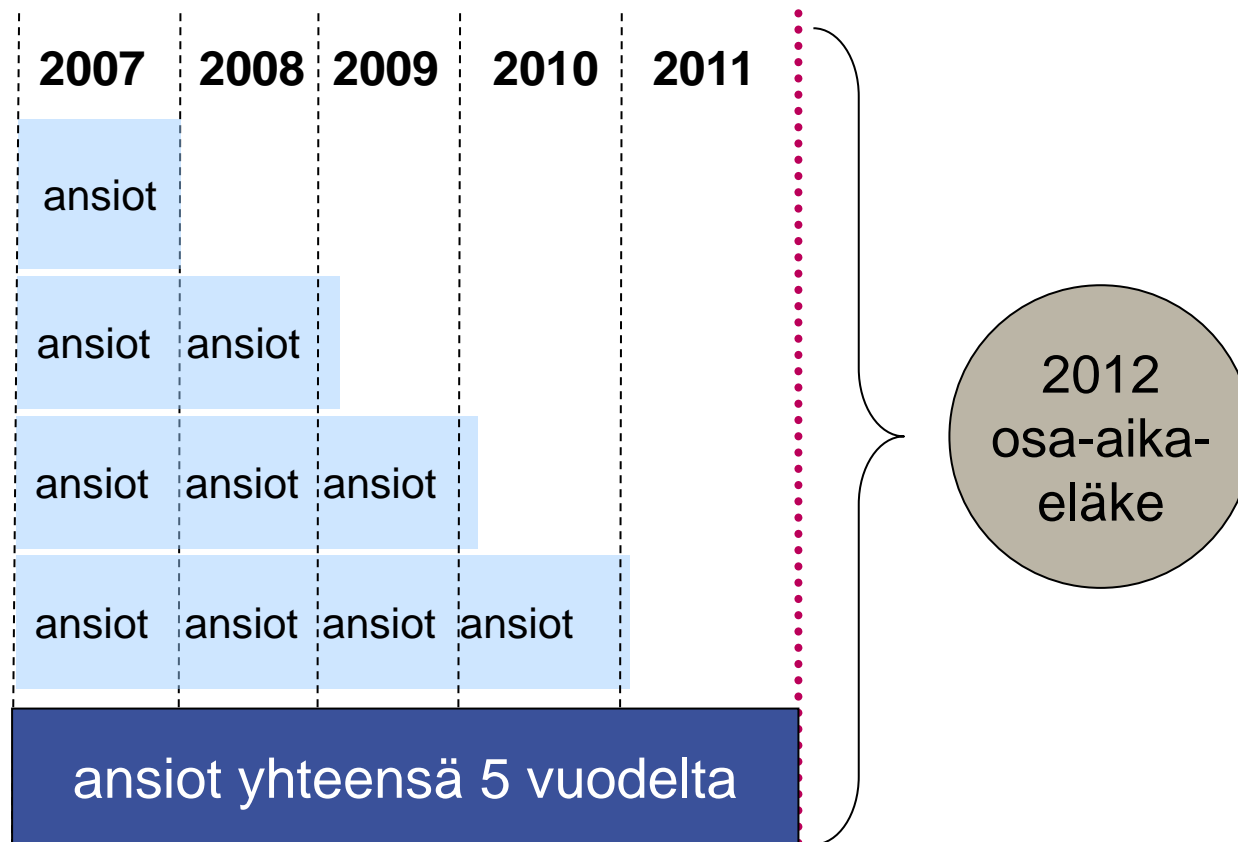
Siirtyy yrittäjäksi:

- Jos henkilö siirtyy yrittäjäksi, hänen tulee ottaa itsellensä YEL-vakuutus ja määritellä oman työpanoksensa arvo tasolle, että osa-aikaeläke on mahdollista.

Jos osa-aikatyön ansiot *muuttuvat*

- Eläkkeensaajan pitää ilmoittaa, jos ansiot tai työaika muuttuvat. Osa-aikaeläke päättyy, jos osa-aikatyö päättyy.
- Osa-aikaeläke lasketaan uudelleen, jos ansiot muuttuvat indeksitarkistuksen lisäksi yli 10 % (hallituksen esitys 1.1.2012 alkaen 15 %).
- Osa-aikaeläke lakkaa, jos ansiot nousevat yli 70 %:n tai laskevat alle 35 %:n kokoaikatyön ansioista.

Osa-aikaeläkkeen *vakiintunut ansio* lasketaan 5 edellisen vuoden ansioista

Yrittäjän osa-aikaeläke

Osa-aikaeläkkeen edellytykset:

- Ikäraja (määräytyy syntymävuoden mukaan):
 - 1947-1952 syntyneillä 58-67 v.
 - 1953 ja myöhemmin syntyneillä 60-67 v.
- ansainnut viimeisen 15 vuoden aikana työeläkettä 5 vuotta vastaavan ajan.
- ollut kokoaikaisena yrittäjänä viimeisen 18 kk aikana vähintään 12 kk, jona aikana YEL-työtulo on ollut vähintään 14 211,68 €/v (2012 ind.) puolittaa työpanoksensa ja työtulonsa osa-aikaeläkkeelle siirtyessään.

Työkyvyttömyyseläke

- 18 - 62-vuotiaalle, kun työkyky on alentunut vähintään vuoden ajaksi sairauden tai vamman vuoksi.
- Kun työkyky on alentunut pysyvästi, myönnetään täysi työkyvyttömyyseläke(3/5) tai osatyökyvyttömyyseläke(2/5).
 - Jos työkyvyn arvioidaan palautuvan hoidon tai kuntoutuksen avulla, myönnetään määräaikainen kuntoutustuki tai osakuntoutustuki.

Osatyökyvyttömyyseläkkeen *ennakkopäätös*

- Oikeudesta osatyökyvyttömyyseläkkeeseen voi saada ennakkopäätöksen.
- Ennakkopäätös haetaan samalla hakemuslomakkeella kuin työkyvyttömyyseläke.
- Ennakkopäätös on voimassa 9 kuukautta
 - eläke alkaa työkyvyttömyyden alkamista ja ansioiden alenemista seuraavan kuukauden alusta
 - ansioiden on alennuttava vähintään 40 % vakiintuneesta tasosta

Ammatillinen kuntoutus

Tavoitteena on työntekijän työelämässä pysyminen sairauden aiheuttamasta huolimatta.

Ammatillisen kuntoutuksen avulla voidaan

- estää tai siirtää työkyvyttömyyseläkkeelle joutuminen
- palauttaa jo työkyvytön työntekijä takaisin työhön

Ammatillinen kuntoutus on

- ammatillista
 - työkokeilu, työhönvalmennus, uudelleen koulutus
- lakisääteistä yksilökuntoutusta
- kannattavampaa kuin työkyvyttömyyseläke

Perhe-eläke maksetaan

- Leskelle, jos puolisoilla on tai on ollut yhteinen lapsi ja avioliitto on solmittu ennen kuin puoliso 65-vuotias.
- Lapseton leski saa perhe-eläkkeen, jos
 - hän on vähintään 50-vuotias puolison kuollessa
 - hän on ollut alle 50-vuotias avioliiton solmimishetkellä
 - avioliitto solmittu ennen kuin puoliso 65-vuotias ja se on kestänyt yli 5 vuotta ennen puolison kuolemaa
- Avopuolisoilla *ei ole oikeutta* leskeneläkkeeseen työeläkelakien mukaan.

Eläkkeen hakeminen

- Eläkkeitä on aina haettava. Vanhuus- ja osa-aikaeläkehakemus on hyvä toimittaa Ilmariseen aikaisintaan kaksi kuukautta ennen eläkkeen alkamista. Samaan aikaan alkavat työ- ja virkaeläkkeet haetaan samalla lomakkeella.
- Hakemuslomakkeen saa Ilmarisen verkkosivuilta:
www.ilmarinen.fi > lomakkeet ja julkaisut
- Ulkomailla työskentely: jos olet työskennellyt ja **ollut vakuutettu** ulkomailla, täytävä vanhuuseläkehakemuksen liitteeksi U-lomake, joka löytyy Ilmarisen nettisivuilta. Jos haluat tietää etukäteen ulkomaan eläketurvasta, sinun tulee selvittää se itse kyseisestä maasta. Lisätietoa saat Ilmarisen eläkeneuvonnasta.

Ansiotyö eläkkeellä

Vanhuuseläke

- Ei ansaintarajoituksia

Osa-aikaeläke

- Yksilölliset ansaintarajat

Sairauden perusteella myönnettyt eläkkeet ja ansaintarajat 1.1.2012:

- Saa ansaita aina vähintään 713,73 euroa/kk (määräaikainen laki voimassa 31.12.2013 saakka). Ansioraja voi olla myös tätä suurempi ja henkilökohtainen raja ilmoitetaan eläkepäätöksellä.
- Täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä
 - Enintään 40 % vakiintuneesta ansiosta tai vähintään 713,73 €/kk. Jos ansiot ovat pysyvästi yli 40 %, eläke muutetaan osatyökyvyttömyyseläkkeeksi.
- Osatyökyvyttömyyseläkkeellä
 - Enintään 60 % vakiintuneesta ansiosta tai vähintään 713,73 €/kk.

Halukkuus työssä jatkamiseen selvästi *lisääntynyt*

Työeläkevakuuttajat TELA teetti syys-lokakuussa 2011 tutkimuksen suomalaisten halusta jatkaa työelämässä. Halukkuus jatkaa työelämässä 63-vuoden ikään tai yli kyseisen iän on lisääntynyt.

Työssä jaksamista parantavia asioita:

- Vaikutusmahdollisuus omaan työhön ja jaksamiseen.
- Hyvä työilmapiiri, jatkuva esimiestoiminnan ja johtamisen kehittäminen.
- Työelämän joustot ihmisten elämäntilanteiden mukaan.

Työurien *pidentämiseen* vaikuttavia tekijöitä

- Työtehtävien räätälöinti ja joustot.
- Mahdollisuus räätälöidä työtehtäviä siten, että ne tukevat henkilön työssä selviytymistä. Työelämän joustot eli mahdollisuus työn tekemiseen eri tavalla työuran eri vaiheissa, esim. vuorotteluvapaa, lyhennetty työviikko, hoitovapaa, työaikapankit jne.
- Mahdollisuus osa-aikaeläkkeeseen, jotta jaksaisi työelämässä pidempään.
- Työryhmän ehdotuksia:
 - Yhteinen malli ikäohjelman tekemistä varten.
 - Yhteinen malli yhteistoimintalakien henkilöstösuunnitelmia varten 31.5.2012

Työurien *pidentämiseen* vaikuttavia tekijöitä

- Toimintaohjelma osatyökykyisten työmarkkinoiden kehittämiseksi.
- Mahdollisuus jatkaa työelämässä kuntoutustoimenpiteiden avulla esim. ammatillinen kuntoutus antaa siihen hyvän mahdollisuuden.
- Jos henkilöllä on työkykyä jäljellä, mutta sairaus estää kokopäiväisen työskentelyn, on mahdollista hakea osasairauspäivärahaa.
- Tutkimuksen mukaan osa-aikainen työnteko sairasloman aikana eli ns. osasairausvapaa nopeuttaa työhön paluuta tuki- ja liikuntaelinten sairauden varhaisvaiheessa.
 - Osasairausvapaalla todettiin olevan myönteisiä vaikutuksia henkilön toimintakykyyn vielä vuosi sairasloman jälkeen.
- Jos työkykyä on jäljellä, mutta henkilö ei jaksakaan työskennellä kokopäiväisesti, osatyökyvyttömyyseläke antaa mahdollisuuden jatkaa osittain työssä.

Työhyvinvointiseminaarit 2012

Pidä huolta – välitä varhain

- 15.2. Helsinki, Ilmarisen auditorio
- 15.3. Oulu, Sokos Hotel Arina
- 10.5. Tampere, Sokos Hotel Tammer
- 5.9. Kuopio, Sokos Hotel Puijonsarvi
- 26.9. Kokkola, Sokos Hotel Kaarle
- 28.11. Helsinki, Ilmarisen auditorio

Työhyvinvoinnin johtamisella tulosta

- 24.4. Jyväskylä, Sokos Hotel Alexandra
- 9.5. Helsinki, Ilmarisen auditorio
- 27.9. Oulu, Sokos Hotel Arina
- 15.11. Turku, Sokos Hotel Hamburger Börs

Ihmisten johtamisen perusteet

- 9.2. Mikkeli, Kyyhkylän Kartano, Rustholli
- 9.3. Helsinki, Ilmarisen auditorio
- 21.3. Vaasa, Kukkaistalo
- 19.4. Joensuu, Sokos Hotel Kimmel
- 20.9. Rovaniemi, Sokos Hotel Vaakuna
- 10.10. Pori, Sokos Hotel Vaakuna
- 31.10. Helsinki, Ilmarisen auditorio
- 22.11. Jyväskylä, Sokos Hotel Alexandra

Ajattelun johtaminen ja sen mahdollistaminen

- 6.3. Kuopio, Sokos Hotel Puijonsarvi
- 17.4. Oulu, Sokos Hotel Arina
- 19.4. Turku, Sokos Hotel Hamburger Börs
- 2.10. Tampere, Sokos Hotel Ilves
- 4.10. Helsinki, Ilmarisen auditorio
- 20.11. Vaasa, Kukkaistalo

Virtuaalityö, hajautettu työ ja etätyö – johtaminen näiden mahdollistajana

- 14.3. Tampere, Sokos Hotel Villa
- 18.4. Helsinki, Sokos Hotel Presidentti
- 31.10. Oulu, Sokos Hotel Arina
- 7.11 Helsinki, Ilmarisen auditorio

Hyvä elämä – elämän kokonaisvaltaisuus

- 31.1. Oulu, Sokos Hotel Arina
- 1.2. Helsinki, Ilmarisen auditorio
- 2.2. Turku, Sokos Hotel Hamburger Börs
- 3.2. Jyväskylä, Sokos Hotel Alexandra

Uuteen aikaan

– työelämän ja sen rakenteiden suuri muutos

- 22.5. Lappeenranta, Sokos Hotel Lappee
- 24.5. Helsinki, Radisson Blu Royal Hotel
- 29.5. Tampere, Sokos Hotel Ilves
- 12.9. Turku, Sokos Hotel Hamburger Börs
- 24.10. Joensuu, Sokos Hotel Kimmel
- 14.11. Oulu, Sokos Hotel Arina

A close-up photograph of a metal surface, possibly a pipe or a structural beam, with a bright red heat source or flame at the bottom center. The background is a blurred blue sky. The image has a blue tint overall.

KIITOS!

www.ilmarinen.fi/materiaalit